

WORLDFUTURE 2013 - Exploring the next horizon

19.-21.7.2013
Chicago, Illinois, USA

Matkaraportti
Seija Kiiskilä & Anu Huotari

TIIVISTELMÄ

Tausta

The World Future Society järjestää vuosittain WorldFuture -konferenssin, joka kokoaa yhteen tulevaisuudentutkijoita ja ennakointityötä tekeviä ympäri maailmaa. The World Future Society on amerikkalainen tulevaisuudentutkimuksesta kiinnostuneiden ihmisten yhteisö, jonka tehtävänä on edesauttaa ajattelijoiden, tutkijoiden, poliitikkojen ja maallikkojen yhteistä keskustelua tulevaisuudesta.

Vuoden 2013 konferenssiin oli ilmoittautunut noin 700 osanottajaa paitsi Yhdysvalloista ja Suomesta, myös Kanadasta, Meksikosta, Brasiliasta, Venezuelasta, Australiasta, Etelä-Koreasta, Japanista, Kiinasta, Singaporesta, Taiwanista, Thaimaasta, Intiasta, Etelä-Afrikasta, Iso-Britanniasta, Ranskasta, Saksasta ja Alankomaista.

Public Sector Foresight Network (PSFN) kokoontui ensimmäisen kerran viime vuonna ennen varsinaisia konferenssipäiviä. Verkosto on julkisen sektorin käytännön ennakointityötä tekevien epämuodollinen tapaaminen, jonka kokoonkutsujana toimi Nancy Donovan, joka työskentelee Yhdysvaltojen liittovaltion budjetinkäyttöä valvovassa The U.S. Government Accountability Office (GAO).

Huomioita

Kansainvälisestä ennakointiyhteistyöstä

- Hyvin järjestetty konferenssi, jossa toimivat käytännön järjestelyt ja hyvä ennakkoinformaatio. Pääosa osallistujista USA:sta ja Kanadasta. Eurooppalaisia puhujia Ranskasta ja Iso-Britanniasta. Suomalaisia osallistujia 3-4. Osallistujien ikäjakauma painottunut vanhempaan väkeen, sukupuolijakauma 50-50. Tänä vuonna paljon käytännön ennakointityötä tekeviä, ei pelkästään tulevaisuudentutkijoita.
- Julkisen sektorin ennakoijissa paljon kansallisen turvallisuuden asiantuntijoita, jotka Suomessa työskentelisivät sisäasiain - tai puolustusministeriön hallinnonaloilla. Sandy-myrskyä käytettiin esimerkkinä useampaan kertaan. Kyberturvallisuus siis voi nousta merkittäväksi tästäkin näkökulmasta.
- Suomessa tehtävää ennakointia pidetään laadukkaana. Tämä tuli esille useissa käytäväkeskusteluissa, eikä sitä pidä pitää pelkästään kohteliaisuutena.
- Suomalaisia toivotaan aktiivisiksi toimijoiksi sekä julkisen sektorin verkostoon että tulevaisuudentutkijoiden yhteisöön (Kenneth Hunter ja Peter Bishop). Vuoden 2014 konferenssiin olisi hyvä tehdä vähintään posteriesitys, mutta puheenvuorokin voisi olla paikallaan. Ensi vuoden konferenssi järjestetään Orlandossa 11.-13.7.2014 ja Call for Papers päättynee helmikuun 2014 alussa.
  - Alueellisten ennakoijien yhteistyölle kansainvälisesti on tätä kautta avattu kontakteja - ne on nyt vain käytettävä hyväksi ja ryhdyttävä toimeen!

Ennakointimenetelmistä

- Ennakoinnin vaikuttavuuden mittaaminen todettiin haasteelliseksi ja keskustelua mittareista käydään eri tahoilla.
- Koska esim. trendianalyysejä ja -raporttien tekeminen on aikaa ja resursseja vievä, olisi hyvä miettiä missä yhteydessä niitä kannattaa tehdä itse. Vaihtoehtona olisi hyödyntää enemmän kansainvälisesti tehtyjä töitä ja vielä enemmän hakeutua yhteistyöhön niiden laatimisessa.
- Skenaariomenetelmä selkeästi vahvimmin esillä tulevaisuudentutkimuksen menetelmänä, jota hyödynnetään ennakoinnissa. Korostetaan narratiivien, tarinoiden voimaa tulevaisuusajattelun vahvistamisessa osana toimintaa ja päätöksentekoa.

- Sisällöllisesti korostettiin sitä, että huomio pitää kiinnittää ihmisiin ja heidän tarpeisiinsa teknologisen kehitykseen keskittymisen sijaan. Lisäksi korostettiin paljon sitä, että ihmisten ajattelutavan on muututtava, jotta ihmiskunta pystyy toimimaan kohti toivottua tulevaisuutta.

Ennakointityöstä

- Kuulemissamme puheenvuoroissa ennakointia/tulevaisuutta lähestyttiin hyvin käytännönläheisesti eikä lainkaan tutkimuslähtöisesti. Esimerkiksi arvoista, jotka ovat hyvin keskeinen teema tulevaisuudentutkimuksessa, ei keskusteltu oikeastaan ollenkaan.
- Toimivan ennakointiprosessin (yhteys päätöksentekoon, vaikuttavuus ja sen mittaaminen jne.) rakentamiseen liittyvät ongelmat ovat samoja kuin Suomessa. Suomessa ymmärretään ennakoinnin merkitys julkisella sektorilla jo kohtuullisen hyvin. Meillä myös organisaatioita suhteellisen vähän, joten ennakoinnin systematisointi ja organisointi onnistuu, jos halutaan. Suomella on siis hyvät mahdollisuudet kärkimaaksi julkisen sektorin ennakoinnissa.
- Ennakointi on ennen kaikkea vuorovaikutusta ja sitä tehdään avoimissa systeemeissä. Kommunikointi ja tapa puhua tulevaisuudesta on tärkeää.

WFS:n puheenjohtaja Kenneth Hunter totesi, että ensimmäistä kertaa konferenssissa on tulevaisuudentutkijoiden lisäksi myös ihmisiä, joilla on työtehtävänsä puolesta keskeinen asema saattaa ennakointi osaksi strategista johtamista ja organisaatioiden toimintaa.

Omalta osaltamme voidaan todeta, että osallistuminen tässä vaiheessa konferenssiin osui parhaaseen mahdolliseen aikaan. Alueellisen ennakointiprosessin rakentaminen on siinä vaiheessa, että huomasimme puhuvamme samaa kieltä ja tunnistimme samat haasteet eri tahoilla: ennakointikulttuurin vahvistaminen organisaatioissa, yhteistyön rakentaminen, menetelmien hallinta ja vaikuttavuuden osoittamisen tarve. Tulevaisuudentutkimuksen opinnot ovat myös antaneet pohjan ymmärtää tätä problematiikkaa oikeassa mittakaavassa. Voidaan jopa todeta, että tekemämme työ kestää vertailun myös kansainvälisessä mittakaavassa. Ja toki yksi henkilökohtainen kohokohta oli tavata lyhyesti australialainen Maree Conway, jonka työtä olemme käyttäneet ennakoivan työotteen ajatusten pohjana.

"Everyone in your organization should be a futurist." Frank Spencer, Kedge

Perjantai 19.7.2013 Public Sector Foresight Network (PSFN)

Ohjelma

9.00 – 9.15 Welcome & Introductions

Ken Hunter, chairman, World Future Society

Dewey Harris, assistant county manager, Catawba County, North Carolina

9.15 – 9.30 Reflections: Inaugural Year in Review

Nancy Donovan, senior analyst, U.S. Government Accountability Office

John Schmidt, team leader, Financial Analysis and Report Analysis Centre of Canada (FINTRAC)

9.30 – 11.45 How do we do foresight?

Oliver Grant, Head of Horizon Scanning Centre, Foresight Programme Government Office for Science, UK
right answer depends on the right question and the right tool” Experiences from the UK Foresight Programme of different futures tools to inform public policy.

Erin Aleman, Principal Planner Chicago Metropolitan Agency on Planning

Go to 2040: Scenario Planning and Public Engagement. Experiences in using foresight in regional planning.

Ty Mitchell, Assistant Director, US Government Accountability Office

“Reexamination: A framework for raising pertinent questions from foresight” Experiences from leveraging foresight in order to tee up public discussion of sensitive topics

13.00- 15.00 How do we build networks for foresight?

David Kaufman, Associate Administrator for Policy, Program, and International Affairs, Federal Emergency Management Agency (FEMA)

Andrew Velasquez, regional administrator, Federal Emergency Management Agency (FEMA)

“Employing Foresight for a Field of Practice” Experiences applying foresight tools to the field of emergency management”

Satyamoorthy Kabilan, director National security and strategic foresight, the conference board of Canada “ The benefits of a collaborative foresight community” Experiences and lessons learned from working with and co-leading the UK-s future security and intelligence outlook network (FUSION)

Joe Moore, senior analyst, office of policy and planning, department of veterans affairs

“ Why should be create a federal foresight network” Discussion of why VA’s initiative led to creation of a U.S. Federal foresight network

15.15 - 16.40 Training and communication

Patricia Sommerville, manager, Military Personnel Strategic Policy management team, department of national defence (Canada) “Training policy analysts to use foresight” Experiences in developing foresight training”

PSFN oiva julkisen sektorin kv-ennakointiyhteistyön foorumi. Tapaamisessa oli mukana noin 30 osallistujaa USA:sta, Kanadasta, Iso-Britanniasta, Koreasta, Kiinasta, Bermudasta, Dominikaanisesta tasavallasta ja Suomesta. Kanadalaisen John Schmidtin puheenvuoron aikana kävi ilmi, että jo viime vuonna oli käsitelty meille alueellisessa ennakoinnissa tuttuja teemoja. Keskustelua oli tuolloin käyty esimerkiksi ennakkoinnin juurruttamisesta osaksi organisaatioiden perustoimintaa, jotta sille varataan riittävästi resursseja budjetissa. Kyse on Schmidtin sanoin ennakkoinnin *normalisoinnista* ja tässä keskeiseksi hän nosti ennakkoinnin hyödyn osoittamisen välttämättömyyden. Ennakkoinnin vaikuttavuuden arvioimisen ja mittareiden löytämisen hankaluus on tunnustettu myös Suomessa. Muita viime vuonna käsiteltyjä teemoja olivat johdon ja päätöksentekijöiden tulevaisuusorientaation vahvistaminen, organisaatorajat ylittävä yhteistyö sekä ennakointitiedon jäsentäminen ja viestintä. Nämäkin ovat tuttua ennakkoinnin peruskauraa suomalaisille. Tämän vuoden tapaamisen teemaksi oli valittu ennakkoinnin metodit, verkostojen rakentaminen sekä viestintä.

Miten ennakointia tehdään?

Ennakointia, ei ennustamista. Oliver Grant kertoi ensimmäisenä Britannian Horizon Scanning Centren (HSC) tekemästä ennakoinnista. HSC kokoaa yhteen ja laatii selvityksiä eri osa-alueilta ministeriöille ja hallitukselle. Tutkimustyössä keskitytään pitkän aikavälin ennakointiin ja teemat vaihtelevat “pehmeämmistä” sosiaalisista teemoista kuten identiteetin tulevaisuudesta, “kovempaan” tieteelliseen tutkimukseen kuten väestökehityksen ja maahanmuuton tarkasteluun. Erityisen kiinnostavina pidetään asioita, jotka ovat luonteeltaan sekä epävarmoja että kompleksisia (uncertain & complex). HSC selkeästi tekee ennakointia erotuksena ennusteiden laatimisesta, mikä on oleellista tulevaisuusajattelun laadun kannalta - pelkät ennusteet eivät riitä. Grantin mukaan useimmiten kuitenkin HSC:ltä kysytään sitä, minkälainen tulevaisuus todennäköisesti tulee olemaan. Tämä ei ole vieras ilmiö Suomessakaan, sillä usein ennakointi sekoitetaan tulevaisuuden ennustamiseen. HSC on Grantin mukaansa pystynyt vaikuttamaan ihmisten asenteisiin ja arvoihin ja auttanut ihmisiä ymmärtämään paremmin tulevaisuuteen liittyvää epävarmuutta.

Menetelmäpaketti kaikkien käyttöön. Vuodesta 2005 asti HSC:llä on ollut käytössä työkalupakki *Exploring the future: Tools for strategic thinking*, joka on tarkoitettu kaikille jotka haluavat hyödyntää tulevaisuusajattelua päätöksenteon tukena. Työkalupakki löytyy osoitteesta <http://hsctoolkit.bis.gov.uk/The-tools.html> ja se sisältää paljon tuttuja tulevaisuudentutkimuksen ja ennakkoinnin menetelmiä CLA:sta Delfoihin ja skenaariomenetelmään, mutta myös vieraampia kuten asioiden jäsentämiseen käytettävää “issue trees” työkalua tai “seven questions” haastattelumenetelmä tulevaisuusnäkemysten keräämiseen. Grant kuitenkin korosti, että ennakoinnista kaikkein tärkeintä ovat ihmiset, eivät menetelmät. Yleisöstä esitettyyn kysymykseen siitä, millä tavalla ennakkoinnin vaikuttavuutta mitataan, Grant totesi, ettei HSC ole pystynyt ratkaisemaan tätä kysymystä.

Joukkoistettua ja visualisoitua aluesuunnittelua. Chicago Metropolitan Agency for Planning, CMAPissa työskentelevä Erin Aleman esitteli Chicagon alueen vuoteen 2040 ulottuvaa suunnitelmaa, jonka laatimisen koordinoinnista CMAP on vastannut. Suunnitelma on jaettu asumisen, inhimillisen pääoman, tehokkaan hallinnon ja alueellisen liikkuvuuden teemoihin. Mielenkiintoinen lähestymistapa suunnitelmassa on, että kehittämistavoitteet ovat suosituksia (recommendations), joiden toteuttamiseen kaikki sidosryhmät kutsutaan mukaan. Suunnitelman laatimisessa on hyödynnetty useita erilaisia joukkoistamisen menetelmiä. Alueen asukkaita varten pystytettiin kojuja julkisiin tiloihin, joissa oli mahdollista testata ja vertailla erilaisia tulevaisuusskenaarioita ja muuttujia sekä äänestää mieleistään vaihtoehtoa. Valmis suunnitelma on erittäin hyvin toteutettu - siinä on kiinnitetty huomiota niin visualisointiin kuin yksinkertaiseen tapaan esittää asiat. Suunnitelmasta on olemassa pidempi versio alueen kehittämiseen osallistuville tahoille ja lyhyempi versio suurelle yleisölle. Chicagon alueen 2040 suunnitelmasta on hyvä ottaa mallia Keski-Suomessakin Keski-Suomi 2040 strategian juurruttamisessa osaksi kaikkien maakunnan tahojen toimintaa. Lisätietoa löytyy osoitteesta

<http://www.cmap.illinois.gov/2040/main>.

Olemassa olevalle ennakointityölle tunnustusta. U.S. Government Accountability Officessa (GAO) työskentelevä Ty Mitchell palasi puheenvuorossaan John Schmidtin esille tuomaan kysymykseen ennakoinnin juurruttamisesta osaksi päätöksentekoa. Hyvänä keinona tässä Mitchell näkee sen, että ennakointi nostetaan esiin jo olemassa olevasta suunnittelusta ja päätöksenteosta. Näin ihmisille voidaan osoittaa, että ennakointi ei ole uusi asia vaan hyvin usein ihmiset tekevät ennakointia nimeämättä työtään ennakoinniksi. Olemassa olevaa ennakointia on helppoa tuoda esiin esimerkiksi trendianalyyysien avulla, koska niitä hyödynnetään hyvin tottuneesti osana suunnittelutyötä. Mitchell korosti, että ihmisten omistajuutta ennakoinnista on vahvistettava ja annettava heidän tekemälleen "epäviralliselle" ennakointityölle tunnustusta.

Keski-Suomessa maakuntaliiton ja ELY-keskuksen henkilöstölle järjestetyissä ennakoinnissa työtoimien työpajoissa on keskitytty juurikin ennakoinnin tunnistamiseen omassa työssä. Tämä on yksi esimerkki tavasta, jolla Keski-Suomessa on tehty Mitchellin peräänkuuluttamaa asiantuntijoiden ennakointikoulutusta ja tehty näkyväksi heidän tekemäänsä ennakointityötä.

Ennakoinnissa on tärkeää

- esittää oikea kysymys
- sitoutuminen
- ennakoinnin sijoittaminen osaksi päätöksentekoa & suunnittelua
- kuinka tulevaisuudesta puhutaan julkisesti
- oikea mittakaava
- ennakoinnin sitominen riskianalyysiin
- yksinkertaisuus
- skenaarioiden tekeminen eläväksi/näkyväksi (fasilitoinnin avulla)
- tapa kerätä palautetta
- päätöksentekijöiden osallistuminen ennakointiin

Nämä ovat kaikki asioita, jotka olemme huomanneet tärkeiksi myös alueellisissa ennakoinnissa Keski-Suomessa.

Miten ennakointiverkostoja rakennetaan?

Uusi ajattelutapa välttämätöntä. David Kaufman ja Andrew Velasquez Federal Emergency Management Agencysta (FEMA) aloittivat keskustelun ennakoinnissa tarvittavien verkostojen rakentamisesta. FEMA:n strateginen ennakointi rakentuu kollektiiviseen lähestymistapaan - huomio on yksittäisten organisaatioiden sijaan siinä, miten tulevaisuudessa eri toimijat yhdessä parhaiten varautuvat erilaisiin onnettomuuksiin. Kaufmanin mukaan oleellista on muuttaa tapaa, jolla tällä hetkellä riskejä arvioidaan ja ymmärretään. Riskianalyysit perustuvat liikaa siihen, mitä onnettomuuksia on aiemmin tapahtunut ja tulevaisuuden ekstrapolointiin niiden pohjalta. Oletuksena on siis, että tähän mennessä todettu kehitys jatkuu samana tulevaisuudessa. Kaufman korostaa, että tästä ajattelusta on siirryttävä eteenpäin katsovaan ja dynaamiseen tapaan arvioida riskejä. Se, mikä jonkin onnettomuuden mahdollisuus on tällä hetkellä, on eri asia kuin mikä se on ollut aiemmin. Myös siihen, mitä asioita ylipäätään pidetään riskeinä, on kiinnitettävä huomiota. FEMA hyödyntää tulevaisuuden ennakoinnissa toimintaympäristön luotausta, skenaariotyötä sekä pyrkii myös edistämään ennakointityötä onnettomuusosalalla yleisesti jakamalla tutkimustietoa, eri toimijoiden strategioita yhteensovittamalla ja sidosryhmiä osallistamalla.

Andrew Velasquez jatkoi Kaufmanin jälkeen kertomalla onnettomuusalan ennakoitintyöstä enemmän sisällöllisestä näkökulmasta. Tärkeimmiksi tulevaisuuden muutostekijöiksi FEMA:ssa on nostettu:

- väestön demografiset muutokset - vanheneminen ja etninen diversiteetti
- yksilön muuttuva rooli - mobiili yhteiskunta ja riippuvuus sosiaalisista verkostoista
- teknologiakehitys ja -riippuvuus - tiedottaminen ja järjestelmien kestävyys hätätilanteessa
- infrastruktuuri ja yksityisen sektorin suuri osuus - sähkö, liikenne ja energia

Budjetoinnista pitkän tähtäimen suunnitteluun. Tulevaisuuden uudet haasteet edellyttävät sitä, että johdon on sopeuduttava muutokseen ja hankittavia myös uusia taitoja. Erityisen tärkeänä FEMA pitää yhteistyötä päättäjien ja budjetoinnista vastaavien ihmisten suuntaan, jotta rahoitusta saadaan myös ennakointiin ja uusien riskien tunnistamiseen sen sijaan, että budjetointia ohjaa varautuminen aiemmin tapahtuneiden onnettomuuksien toistumiseen. Velasquez totesi, että budjetointi ei tue strategiatyötä ja pitkän tähtäimen suunnittelua vaan pikemminkin toimii sen esteenä. Jotta ennakoinnille varataan budjetista resursseja, ennakoinnin hyöty on kyettävä osoittamaan. Ongelmana on, että valtionhallinnon käyttämät mittarit eivät toimi ennakoinnissa. Velasquezin mukaan parempia ovat innovaatiota ja ajattelun muutosta mittaavat mittarit. Ennakoinnin hyödyn osoittamisessa tärkeää onkin kouluttaa virkamiehiä ymmärtämään sitä, mistä ennakoinnissa on kyse. Yksi iso osa tätä on ajattelutavan muuttaminen. Tulevaisuutta ei voi ennustaa eikä siitä voi tieteellisen tutkimuksen avulla saada tietoa ja sen takia kognitiivisesta ajattelusta on siirryttävä narratiiviseen ajatteluun, jota esimerkiksi skenaarioiden avulla voidaan vahvistaa. *"You can't change thinking before you change the language"* - tulevaisuudesta ei voi puhua onnistuneesti perinteisen tieteellisen analyttisen kielen avulla, eikä sen avulla pystytä rakentamaan tulevaisuusorientaatiota.

Yhteistyöstä kollektiivista ennakoitinkapasiteettia. Satyamoorthy Kabilan kertoi ennakoitintyhteistyön kokemuksista Iso-Britannian Future Security and Intelligence Outlook Network (FUSION) verkostossa. Periaatteena verkostossa on ollut avoimuus: *"You can't do foresight on a closed environment"*. Ennakoitinta ei voi tehdä suljetussa ympäristössä ja FUSION -verkoston toiminta on perustunut brainstormingin ja klusteroinnin, samanaikaisen ideoinnin ja asioiden jäsentämisen varaan. Verkosto on hyödyntänyt toiminnassaan erilaisia ennakoitintenetelmiä. Kabilanin mukaan FUSION on kyennyt välittämään tietoa ja ideoita eri hallinnonalojen - ja osastojen ylitse. Tämän kaltaisen laajan yhteistyön ja kollektiivisen ennakoitinkapasiteetin rakentaminen on tärkeää, koska vain hyvin harvalla ennakointi muodostaa pääosan työtehtävistä. Tästä nousee esiin kysymys siitä miten vahvaa eri ministeriöiden ja eri osastojen välinen ennakoitintyhteistyö Suomessa on?

Kabilanin kanssa vaihdettiin kokemuksia myös siitä, miten hyvin heidän fasilitoimansa ryhmät ovat tulevaisuusorientuneita. Oma kokemuksemme on, että keskustelu kääntyy helposti menneeseen tai vähintäänkin tämän hetken haasteisiin ja tulevaisuusnäkökulma ikään kuin unohtuu, ellei siitä pidetä huolta. Vastaavanlaisia kokemuksia oli hänelläkin.

Ennakointi, päätöksenteko ja mittaaminen. Haasteina FUSION verkoston toiminnassa Kabilan mainitsi eroavaisuudet siinä, miten hyvin verkoston tuottamaa tietoa hyödynnetään eri hallinnonaloilla. Tuotetun ennakoitintiedon hyödyntäminen päätöksenteossa ylipäätään on jäänyt toistaiseksi vähäiseksi. Ihmisten omistajuutta ennakoinnista pitää edelleen vahvistaa ja Kabilanin mukaan johdon sitoutuminen ennakointiin on tässä tärkeässä roolissa. Jo aiemmissa puheenvuoroissa esille nostettuun ennakoinnin vaikuttavuuden mittaamiseen Kabilan kommentoi, että jollain tavalla ennakoitinta on pystyttävä määrällisesti arvioimaan. Yksi mittari voisi olla esimerkiksi se, kuinka moni kertoo käyttävänsä ennakoitintietoa. Ennakointiin liittyvän mystiikan vuoksi Kabilan sanoi, että usein on parempi jättää mainitsematta sana ennakointi ja sanoa vain, että lopputulokseen on päädytty tiettyjen strategisten tekniikoiden kautta.

Joe Moore puhui Yhdysvaltojen sotaveteraanien asioita hoitavan Department of Veterans Affairs

aloitteesta rakentaa liittovaltiotason ennakointiverkosto. Ennakointiresursseja on koottu yhteen muodostamalla FUSION-verkoston tapaan alueellinen ennakointiryhmä (Regional Foresight Group) johon on kutsuttu jäseniksi ihmisiä eri organisaatioista. Keski-Suomen maakunnallinen ennakointiryhmä vertautuu toimintatalvaltaan mainiosti kansainvälisiin vertailukohteisiinsa.

Suomalaisia ilmiannettu verkostoon. PSFN:n verkoston rakentamiseksi osallistujia pyydettiin nimeämään henkilöitä, jotka olisi hyvä saada mukaan verkoston toimintaan mukaan. Suomen osalta annoimme alueellisen ennakointityön näkökulmasta seuraavat nimet:

- Anu Tokila, Keski-Suomen liitto
- Marko Mäkinen, Pirkanmaan liitto
- Olli Pekka Hatanpää, Uudenmaan liitto
- Kimmo Niiranen, Pohjois-Karjalan liitto

Lisäksi kansallisesta näkökulmasta:

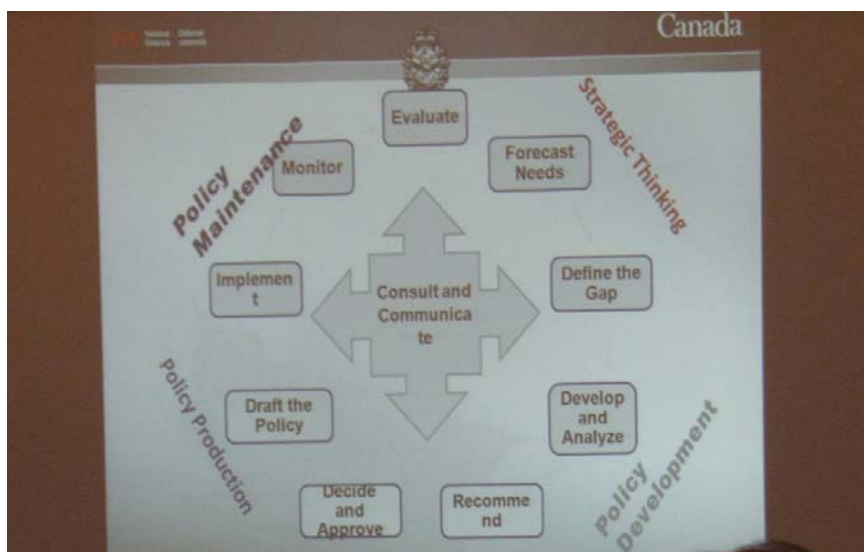
- Paula Tiihonen, Tulevaisuusvaliokunta, Eduskunta

Koska kaikkia tahoja ei voitu luetella, on tärkeää että oma kansallinen verkostomme toimii tässä yhteydessä aktiivisesti keskenään ja välittää tietoa kaikille. Olisi hyvä sopia, että ainakin jollain on mahdollisuus resurssien puolesta olla mukana verkoston toiminnassa. Oletamme, että Turun yliopiston tulevaisuudentutkijat ovat näissä verkostoissa jo aktiivisesti.

Miten ennakointiosaamista kehitetään ja miten ennakoinnista viestitään?

Patricia Sommerville työskentelee Kanadan kansallisessa puolustushallinnossa ja kertoi kokemuksistaan ennakointiosaamisen kehittämisessä koulutuksen keinoin. Lähtökohtana hänen työssään on, että ymmärrys siitä, mitä ennakointi on, kehittyy parhaiten tekemällä. Tavoitteena on ollut rakentaa sitoutumista ja omistajuutta ennakointityöhön ja -työstä. Formaattina on ollut yhden viikon mittainen koulutusjakso, joka on perustunut yhteiseen keskusteluun ja harjoituksiin. Tavoitteena on ollut tarjota koulutukseen osallistuville asiantuntijoille tietoa ja työkaluja, joiden avulla he pystyvät kehittämään suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseja.

Myös Sommerville korvasi usein ennakointi-termin muilla sanoilla ja puhui ennemmin strategisesta ajattelusta, viestinnästä, analyysistä ja kriittisestä ajattelusta. Ennakoinnin kehittämisessä keskeiseksi nousee jakaminen, osallistaminen, osaamisen kehittäminen ja arviointi. Sommerville totesi, että ennakointityö ja ennakointiprosessi on tärkeämpi kuin sisältö. Myös Keski-Suomessa lähtökohtana on ollut ensin toimivan ennakointiprosessin rakentaminen sisällölliseen kysymyksiin sukeltamisen sijaan.

Yllä olevassa Somervillen kuvassa on aivan samoja elementtejä kuin Keski-Suomen alueellisen ennakointiprosessin loppujulkaisuun muotoillussa strategisen ennakoinnin kuvauksessa. Sommervillen kanssa olikin puhetta, että jatkaisimme keskustelua teemasta.

Lauantai 20.7.2013

klo 09.00 - 10.30 Nancy Donovan (GAO, USA), David Kaufman (FEMA, USA) & David Bengston (US Forest Service, USA): New frontiers in Public Sector Foresight

klo 11.00 - 12.00 Fabienne Goux Baudiment (proGective, Foresight and Innovation at the University of Angers, Ranska) "A futureplex mindset"

klo 14.00 - 15.00 Sandy Thomas (Government Office for Science, Department for Business, Innovation and Skill, Iso-Britannia): "Maximize the National and International Impact of Foresight Work"

klo 15.30 - 17.00 William Halal, Kenneth Harris, Ari Palttala, Chad Davis (TechCast Global, USA): Integrating Technology Forecasts, Social Trends, and Wild Cards into a Strategic Whole

klo 20.00 - 20.30 Poster Sessions

Lauantaipäivän ensimmäisessä sessiossa käsiteltiin julkisen sektorin ennakoinnin uusia näkökulmia. FEMA:n David Kaufman kertasi osittain alkuun jo perjantaina PSFN:n tapaamisessa käsittelemänsä asiat. Kaufman nosti onnettomuusalan toiminnan kannalta tärkeimmiksi tulevaisuuden trendeiksi

- ikääntymisen
- globaalit keskinäisriippuvaisuudet
- terveyden globaalilla tasolla
- muiden toimijoiden kuin kansallisvaltioiden kasvavan vaikutuksen ja vallan
- informaatiovirrat globaalilla tasolla

Kaufmanin mukaan toimintaympäristö rakentuu talouden, ympäristön, teknologian ja turvallisuuden kokonaisuudesta. Strategiksi muutoksen ajureiksi FEMA:ssa on määriteltä:

- Demografiset muutokset
- Yksilön roolin muutos
- Julkinen budjetti
- Kriittinen infrastruktuuri
- Kehittyvä terrorismin uhka
- Ilmastonmuutos
- Globaali keskinäinen riippuvuus
- Universaali mahdollisuus päästä käsiksi tietoon ja sen käyttö
- Teknologian kehitys ja riippuvuus siitä

Ajurit ovat osittain samat kuin mistä meilläkin keskustellaan. Odotetusti terrorismin uhka kuitenkin nousee vahvasti esille. Ehkä meillä ei myöskään puhuta yksilön roolien muutoksesta niin vahvasti.

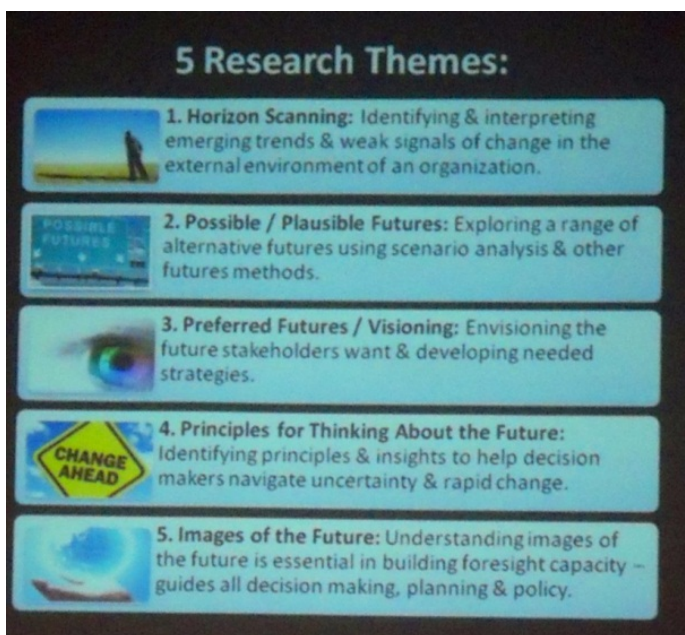
Sosiaalisilla verkostoilla ja liikkeillä on tulevaisuudessa entistä suurempi merkitys teknologian lisäksi siinä, että ihmisten suhde julkiseen tilaan ("public space") muuttuu. Yhteisöpohjaisten liikkeiden, yksityisten ja julkishallinnon keskinäinen vuorovaikutus tulee muuttumaan niin onnettomuustilanteiden hoidossa kuin laajemminkin yhteiskunnassa. Tästä syystä toimintaa on kehitettävä Kaufmanin mukaan enemmän ihmisten käyttäytymisen pohjalta ja luoda toimintatapoja, jotka mahdollistavat sektorirajat ylittävän yhteistyön. Olennaista on luoda yhteiskunnallisia ("societal") vastauksia siihen, miten ongelmia ratkaistaan yhdessä eri toimijoiden kesken sen sijaan, että ne olisivat pelkästään julkishallinnon toimijoiden ("governmental") ratkaisuja. Lisätietoa löytyy osoitteesta: www.fema.ideascale.com

David Bengston kertoi strategisen ennakointiryhmän toiminnassa U.S. Forest Servicessä, joka vastaa valtion omistamien metsäalueiden hoitamisesta. Ennakointiryhmän toiminnan periaatteina on ollut

- soveltavien, käytännön tieteiden hyödyntäminen
- keskittyminen ennakointiin, ei ennusteiden laatimiseen
- monitieteellisyys
- osallistaminen
- rajojen ylittäminen

Ennakointiryhmän tutkimustyö on jaettu seuraaviin kokonaisuuksiin:

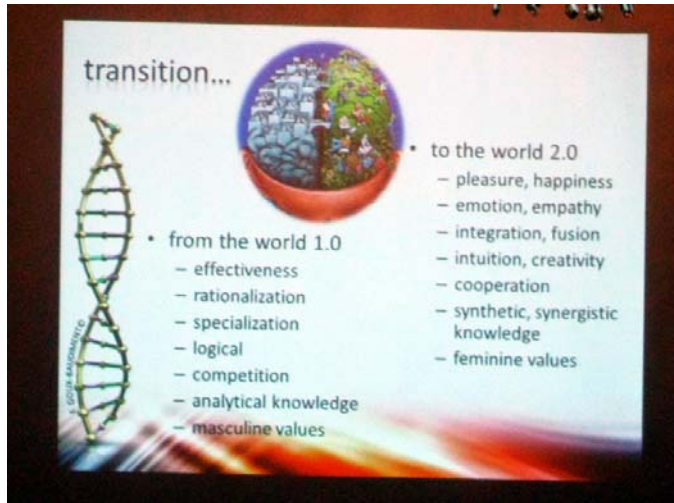
- toimintaympäristön luotaaminen ("horizon scanning")
- mahdollisten ja todennäköisten tulevaisuuksien hahmottaminen
- toivottavan tulevaisuuden ja tulevaisuuden vision hahmottaminen
- tulevaisuusajattelun elementtien hahmottaminen
- tulevaisuuskuvioiden rakentaminen

Tätä toimintamallia voisi pohtia myös Keski-Suomessa maakunnallisen tulevaisuustyöryhmän työskentelyn kehittämisessä nyt, kun ryhmä siirtyy enemmän prosessin kehittämisestä sisällölliseen työskentelyyn. Keski-Suomessa ennakoivan työotteen työpajat ovat erinomainen esimerkki tulevaisuusajattelun elementtien hahmottamisesta ja siitä miten ihmisiä on autettu ajattelemaan kuten futuristit. Haasteena myös U.S. Forest Servicessä on se, miten julkisen talouden rahoitushaasteiden keskellä saadaan resursseja strategiseen ennakointiin. Se on kuitenkin se osa-alue, johon tulisi satsata. Sisällöllisesti tulevaisuustyöskentelyssä on pohdittu mm. puuhun pohjautuvia nanomateriaaleja. Tämä on mielenkiintoinen valinta julkishallinnon organisaatiolle - tekeeköhän Suomessa Metsähallitus tai Metsäntutkimuslaitos tällaista pohdintaa?

Lauantaipäivän toisessa sessiossa osallistuimme ranskalaisen Fabienne Goux Baudimentin vetämään keskusteluun "futurplex mindsetistä", joka koskee sitä, millä tavalla ihmisten ajattelutapa suhteessa esimerkiksi tulevaisuuteen ja aikaan muuttuu. Baudimentin lähestymistapa ennakointiin oli historiallissosiologinen. Hänen mukaansa tulevaisuuden haasteisiin vastaaminen ja ihmiskunnan selviytyminen edellyttää sitä, että ajattelutapamme on muututtava maailma 1.0 mallista, jota luonnehtii rationaalisuus, tehokkuus, loogisuus, analyttisyys ja maskuliinisuus, 2.0 maailmaan, jossa korostuu emotionaalisuus,

intuitio, synteesi ja feminiinisyyt. Ihmiskunnan tärkeimpänä voimavarana vuonna 2100 Baudiment pitikin ajattelumalliamme (our mindset).

Baudimentin mukaan ihmiskunnan historiassa tulevaisuusajattelu on ensin perustunut tulevaisuuden ennustamiseen Jumalan antaman tiedon, valistuneiden arvausten ja lopulta matematiikan ja filosofian varassa. Tämän jälkeen seurasi ajanjakso, jolloin kristinuskon myötä tulevaisuus oli Jumalan ennalta määräämä, jolloin ihmisillä ei ollut oikeutta sanoa tulevaisuudesta mitään. Tämän jälkeen seurasi tulevaisuuden vapautumisen vaihe renessanssin ja valistuksen aikakauden myötä. Tällöin tuli mahdolliseksi unelmoida tulevaisuudesta ja huomisen maailmoista.

Valuvuus, empatia ja aikakäsityksen muutos. Sisällöllisesti Baudiment kuvasi vuoden 2100 maailmaa siten, että tuolloin olemme tekoälyn, robottien ja androidien auttamia sekä fyysisesti paranneltuja teknologian avulla. Maailma on entistä fragmentoituneempi ja yksilöllisyyden korostuessa on entistä vaikeampaa tehdä yhteistyötä. Fragmentaatiota Baudiment kuvaa pelkästään hajottavaksi voimaksi ja tämä on hänen mukaansa korvattava valuvuudella ("fluidity"), jossa ihminen toimii sulavasti ja kunnioittaa muiden ihmisten erilaisuutta: "Olen oma itseni, mutta hyväksyn muiden erilaisuuden". Olennaista on empatia, sillä ilman sitä ihmiskunta ei pärjää. Futuroinnista, tulevaisuusajattelusta tulee Baudimentin mukaan osa tapaa, jolla ihmiset ymmärtävät maailmaa koska ihmisten on ymmärrettävä paremmin aikaa. Ajan muutos on luonteeltaan eksponentiaalista, koko ajan kiihtyvää. Emme pysty enää suunnittelemaan vaan entistä enemmän on pystyttävä jatkuvasti innovoimaan ja muuttumaan. Baudimentin mukaan on kyettävä löytämään yksinkertaisia ratkaisuja monimutkaisiin ongelmiin, samalla tapaa kuin lentokoneen siipien muotoilu on pohjautunut kotkan siipiin. Pelkän analyysin sijaan on tehtävä enemmän synteisiä. Baudiment pitää olennaisena, että me emme saastuta seuraavien sukupolvien ajattelua vanhentuneella ajattelutavallamme.

"Käytäväkeskusteluissa" eräs osallistuja totesi, että tämä Baudimentin esittämä eurooppalainen lähestymistapa ennakointiin on kokonaisvaltaisempi kuin amerikkalainen tapa ajatella, joka lähestyy usein enemmän ennustamista. Ne, joiden kanssa me keskustelimme tekivät kuitenkin selvän eron termien "prediction" ja "foresight" välille, korostaen nimenomaan ennakoinnin -ei ennustamisen - merkitystä.

Päivän kolmannessa sessiossa siirryimme Iso-Britannian Foresight Programmessa toimivan Sandy Thomasin esitykseen siitä, millä tavalla ennakoinnin kansallista ja kansainvälistä vaikuttavuutta voidaan parantaa. UK Foresight Programmen tavoitteena on tehdä tänään päätöksiä, jotka ovat vastustuskykyisiä tulevaisuudessa. Ennakointityötä on tehty Britteissä vuodesta 1990 lähtien ja ennakointityö rakentuu

- laajemmista ennakointiprojekteista - ja tutkimuksista

- pienemmistä toimintaympäristön luotausprojekteista
- ennakointityökalujen ja verkostojen rakentamisesta.

Vuodesta 2004 alkaen organisaatio on tuottanut raportteja 13 eri alalta. Resurssit niin henkilökunnan kuin budjetin suhteen ovat Suomeen verrattuna melkoiset, sillä yhteen esimerkkiprojektiin on ollut sitoutettuna 200 - 300 ihmistä, projekti on kestänyt 2 vuotta ja sen budjetti on ollut 8 miljoonaa punttaa. Kun entistä enemmän tulevaisuuden haasteet ovat samankaltaisia ympäri maailmaa, on hyvä miettiä voisiko Suomessa hyödyntää entistä enemmän muiden tekemiä laajoja raportteja, sen sijaan että aloitetaan aivan alusta itse? Organisaatio on juuri aloittanut vuonna 2015 valmistuvan tutkimuksen kaupunkien tulevaisuudesta. Suomenkin menestystä tulevaisuudessa rakennetaan vahvasti kaupunkikeskusten varaan, joten selkeitä yhteistyön paikkoja on.

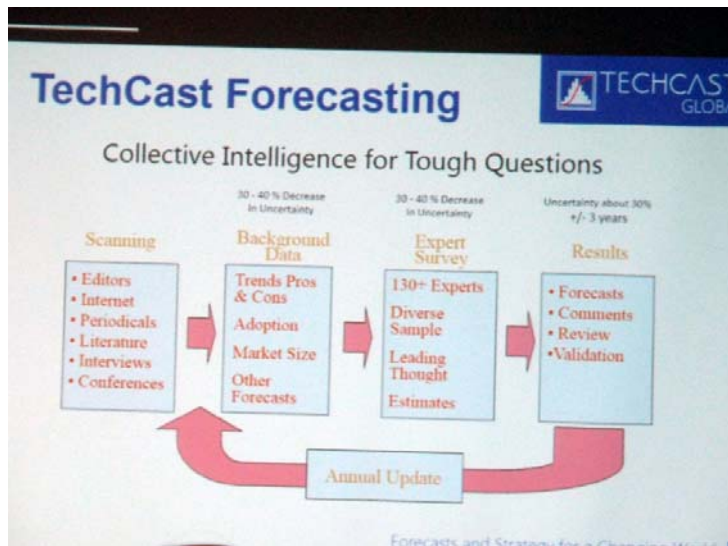

Monimutkaisista asiakysymyksistä koottujen systeemikarttojen ja niistä muodostettujen avainviestien avulla poliitikoille pyritään edesauttamaan sitä, että tuotettua tietoa hyödynnetään päätöksenteossa. Myös Thomas totesi FEMA:n Kaufmanin tapaan tarpeen yhteistyön rakentamiseksi hallinnon, kansalaisyhteiskunnan ja yritysten välille. Ennakointityön vaikuttavuutta pyritään lisäämään hyvällä projektisuunnittelulla, ennakkoinnin puolestapuhujien kautta, riittävien resurssien ja arvioinnin avulla. Analyysien on oltava korkealaatuisia, projektien oikein ajoitettuja ja kohdennettuja ja viestinnän oikeanlaista, jotta ennakkoinnille saadaan vaikuttavuutta. Mielenkiintoinen oli heidän käyttämänsä termi "evidence-based decision-making", päätöksenteon perustuminen tutkimusaineistoon, ml. ennakoititietoon.

Briteissä ennakointityön jatkuvuutta eri vaali - ja ohjelmakausien yli on edesauttanut se, että ennakointityötä on rahoitettu tiederahoituksena. Suomesta puuttuu tällainen julkishallinnon tiedelaitos, joka tuottaisi ennakoititietoa kaikille ministeriöille ja eduskunnalle, mutta hyvänä puolena voidaan pitää sitä, että ennakoitiselvitysten laatijatahoja voidaan vaihdella ja ehkä tällöin voidaan saada esiin erilaisia näkökulmia. Valtioneuvoston kerran vaalikaudessa tilaamaa tulevaisuusselontekoa voitaneen pitää tämän tyyppisenä kokonaisuutena, mutta parhaillaan laadittava selvitys on herättänyt runsaasti polemiikkia sen suhteen, menikö laatijan valinta oikealla tavalla. Olisiko ministeriöiden mahdollista antaa eri alueille ja maakunnille tehtäväksi tehdä erillisselvityksiä liittyen alueiden omiin vahvuusalueisiin ja hakea näin synergiaa ja tehokasta resurssien käyttöä? Samalla se vahvistaisi alueen tulevaisuustyötä.

Iso-Britannian puheenvuoron jälkeen siirryimme kuulemaan amerikkalaisyritys TechCast Globalin puheenvuoroa heidän tavastaan laatia teknologiaennusteita ja yhdistää nämä strategiasuunnitteluun. Yritys oli tuonut yleisön eteen yhteensä neljä herraa, joista yksi oli suomalainen Ari Palttala. Yrityksen

ennusteiden laatiminen perustuu kollektiiviseen älyyn - asiantuntijapaneeliin, jossa on mukana 130 vapaaehtoista 25 maasta. He arvioivat teknologiakehitystä ja vastineeksi työstään saavat käyttöönsä olemassa olevan ja tuotetun datan. Datansa TechCast kerää noin 20 eri lähteestä, kuten mm. Shaping tomorrow ja Wall Street Journal lehdistä. Yritys mittaa ennusteidensa osuvuutta tekemällä vuosittaisia tarkkuusanalyseja, joissa katsotaan miten hyvin ennusteet ovat toteutuneet. Mielenkiintoinen oli selainpohjainen strategiatyökalu, joka tarjoaa pohjan yhdistää ennusteet, villit kortit ja trendit ja laatia niiden pohjalta organisaation strategia valmiiksi printattavaksi versioksi. Valitettavasti yrityksellä ei ollut tässä vaiheessa vielä näyttää edes demoversiota työkalusta, joten mielikuva työkalusta jäi hieman hataraksi.

Esitys ylipäättään herätti yleisössä voimakkaita tunteita - ei niinkään kaupallisuuden takia vaan enemmänkin sen vuoksi, että jossain määrin sekoitettiin käsitteet ennuste ja ennakointi toisiinsa. Ari Palttala kertoi meille, että yritys ei ole toistaiseksi tehnyt yhteistyötä suomalaisten kanssa. Ehkä Tekes saattaisi olla yksi taho, joka voisi olla tästä kiinnostunut?

Tulevaisuuden haasteiksi TechCastissa on nostettu:

- tiedon automatisointi
- ilmaston muutos ja energia
- miten luodaan maailma, joka toimii
- globaalien megakriisien ratkaiseminen

Yrityksen johtaja William Hallal korosti sitä, miten tiedon käsittelemiseen liittyvän teknologian myötä ihmisten resurssit vapautuvat informaation käsittelemisestä ja tiedosta (knowledge) ideologioiden, arvojen ja vision rakentamiseen.

Myöhäisillan posterisessiossa tutustuimme How to Host a Futures Camp for Kids, jota esitteli Vicki Stein. Ideana on leirikoulun tapaan johdattaa lapset ja nuoret tulevaisuusajatteluun tulevaisuustyöpajoissa. Ajatuksena tulevaisuustyöpaja vaikutti kiinnostavalta, mutta valitettavasti esittelymateriaalit olivat auttamattoman vanhanaikaiset ja lisätietoa olisi ollut saatavilla ostamalla cd-levy. Ilmeisesti esittelijänä toiminut Stein ei itse ollut koonnut materiaaleja, joten esityksen haparoivuus saattoi johtua tästäkin.

Kaiken kaikkiaan postereita oli esillä noin 30 ja hyvin vaihtelevilla tekniikoilla lähes käsin piirretyistä tietokonesimulaatioihin. Suomalaiset voisivat vallan hyvin tulla pitämään ensi vuonna oman

posterisession. Oleellista session aikana on kiertely ja verkostoituminen seminaariin osallistuvien kesken. Aikaerosta johtuen vireystila ei tähän kuitenkaan täysipainoisesti riittänyt.

Sunnuntai 21.7.2013

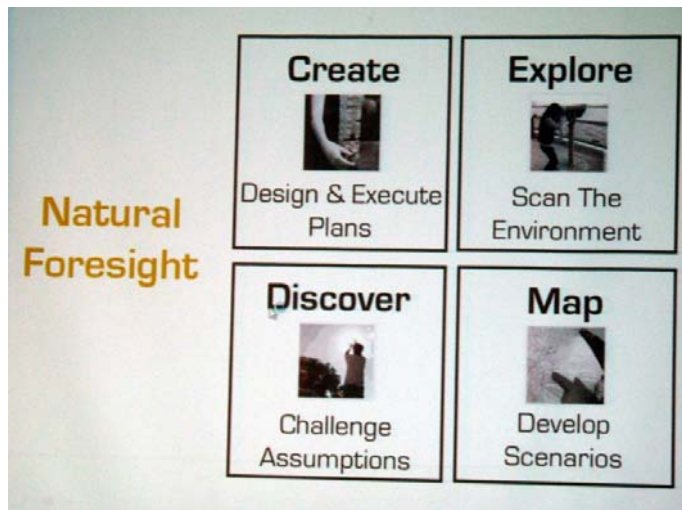
klo 9.00 - 10.30 Frank Spencer & Yvette Montero Salvatico, Kedge: *Natural Foresight: Four Steps to a Futures Culture*

klo 11.00 - 12.00 Eric Meade (World Future Society & Institute for Alternative Futures): *The Wisdom Web: Global Governance in 2100*

klo 14.00-15.00 Gred Van Alstyne (Strategic Innovation Lab, OCAD University, Canada): *Co-creating foresight culture in government*

klo 15.30-16.45 Sheryl Connelly (Ford Company): *Closing plenary: confessions of a corporate futurist*

Viimeinen konferenssiaamu aloitettiin Frank Spencerin ja Yvette Montero Salvaticon sessiolla ennakointikulttuurin rakentamisesta. He ovat omistajia Kedge-nimisessä tulevaisuus- ja ennakointialan yrityksessä. Yritys esitteli oman tapansa edistää ja parantaa tulevaisuustyötä neljän vaiheen kautta: discover, create, explore ja map ja kuvaten tätä kokonaisuutta kuvataan termillä "natural foresight". Luonnonmukainen ennakointi perustuu luonnonsyörien mukaiseen jatkuvaan uudistumiseen.

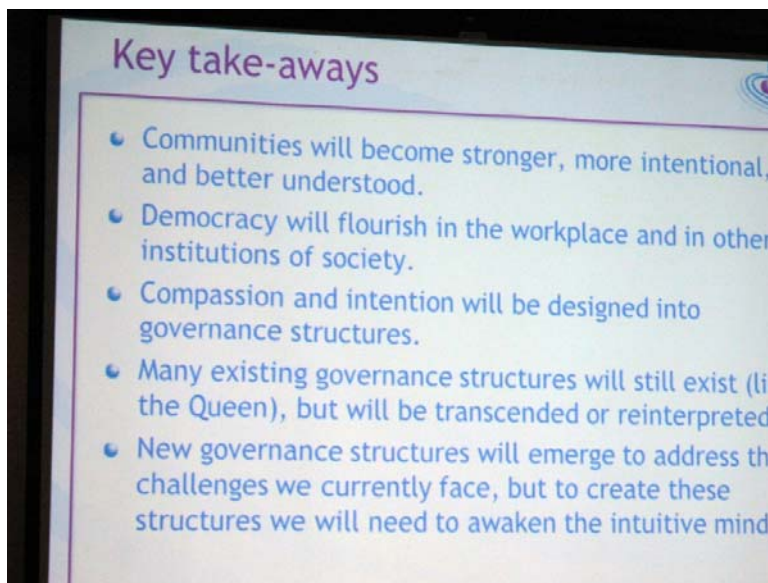
Kedgen mukaan on olemassa viisi yleistä syytä sille, miksi ennakointi epäonnistuu:

1. Käytetään riskienhallintaa. Riskiä ei nähdä mahdollisuutena.
2. Käytetään mekaanisia lähestymistapoja. Kompleksista maailmaa ei voi lähestyä pelkästään teknologian kautta ja vanhoilla mekaanisilla keinoilla. Suurten tietomassojen hallinta luo väärää turvallisuuden tunnetta. Wicked problems - ajattelusta pitää siirtyä wicked opportunities - ajatteluun!
3. Tarkastellaan vain jäävuoren huippua. Pelkkä trendien tunnistaminen ja raporttien laatiminen ei riitä. On kiinnitettävä huomiota siihen, miten trendit muodostavat kokonaisuuksia ja kehittyvät. Älä kysy mitä vaan miksi ja mitä seuraavaksi.
4. Toimitaan suljetuissa systeemeissä erillään muusta organisaatiosta. Ennakointi on kulttuurin ja systeemin kehittämistä. Kulttuuria ei voi kopioida toisilta, mutta sitä voi kehittää. Jokaisen organisaatiossa tulee olla futuristi.
5. Keskitytään liian paljon tulevaisuuteen. Tulevaisuusajattelulla on oltava vaikutusta toimintaan nyt, muuten ennakoinnilla ei ole merkitystä.

Nämä ajatukset hyvin jaettavissa omien kokemustemme kautta ja kuvastavat ennakoivaa työtettä. Entistä enemmän pitäisi keskittyä siihen, että organisaatiot vetävät itseään kohti toivottua tulevaisuutta ja uusia mahdollisuuksia kuin siihen, minne jotkin ajurit meitä työntävät. Kedge nosti esille myös sen, että nykymaailmaa määrittää paljon monimutkaisempi toimintaympäristö kuin pelkästään teknologia - tulevaisuus ei ole pelkkää tekniikkaa vaan ennen kaikkea siitä, miten ihmiset käyttävät sitä. Toisin kuin ranskalainen Baudiment, joka puhui yksinkertaisista ratkaisuista, Kedgen mukaan kompleksisuus on luonnollista ja meidän on lopetettava sitä vastaan taisteleminen, koska se luo mahdollisuuksia. Ongelmana usein on, että tuijotetaan trendiä kuin pitäisi miettiä sitä, mistä se on syntynyt. Oleellista on, että tätä työtä tehdään yhdessä - ennakointi on joukkuelaji ja osa koko organisaation toimintaa. Spencer ja Montero Salvatico käyttivät hyvää vertaiskuvaa siitä, että ennakointiin suhtaudutaan sovelluksena ja yksittäisenä ohjelmana, kun sitä pitäisi ajatella taustalla olevana käyttöjärjestelmänä. He pitivät myös trendipankkien ostamista turhana, koska ne eivät auta muuttamaan ajattelua - näin siis vastakkain TechCastin yritysideoita kanssa. Raporttien ja suunnitelmien kirjoittamisen sijaan olennaista on hyödyntää ennakointimenetelmiä ja - työkaluja, joiden avulla rakennetaan ennakointikapasiteettia ja kykyä tulevaisuusajatteluun.

Kedgellä on Facebook-sivu ja Frank Spencer on aktiivinen Twitterin käyttäjä, joten heidän tekemistään ja ajatuksiaan voi seurata myös niiden kautta.

Sunnuntain toinen sessio oli Eric Meaden vetämä visualisointiharjoitus. Meade esitteli seitsemän trendiä, jotka ovat keskeisiä vuonna 2100. Näitä ovat esimerkiksi se, että ihmiset muodostavat yhteisöjä keskenään valikoidusti muiden perusteiden kuin maantieteellisen läheisyyden tai kansallisuuden perusteella. Tämän jälkeen teimme ajatusharjoituksen siirtymällä vuoteen 2100 ja nostamalla esiin jonkin mieleen tulevan asian. Osallistujat olivat kuitenkin aika kriittisiä, eivätkä lähteneet kovin innolla mukaan tähän harjoitukseen. Ongelmana oli se, että vetäjä ei ollut itse täysin looginen omassa esityksessään. Alkuperäisenä ideana oli pitää esitys siten kuin hän puhuisi vuonna 2100 ihmisille siitä, minkälainen hallinto oli vuonna 2013, mutta hän itse hyppi puhuen välillä vuodessa 2013 ja hetken päästä vuodessa 2100. Tilan ylimitoitettu ilmasto ja suoranainen kylmyys ei myöskään auttanut tekemään ajatusmatkaa tulevaisuuteen. Meade heitti kuitenkin loppuun näkyviin dian, johon hän oli koonnut ajatuksia yleisölle ”mukaan viemisiksi”.

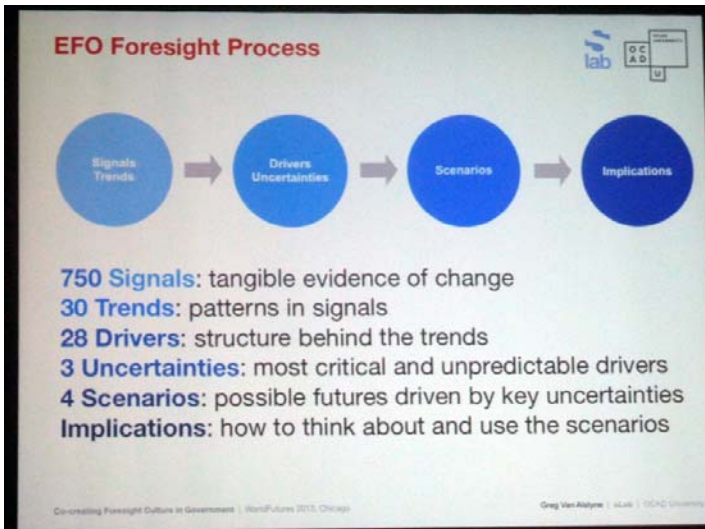

Kolmantena oli vuorossa kanadalainen Greg Van Alstyne puheenvuoron ennakointikulttuurin rakentamisesta yhteistyönä julkishallinnossa. Yhteistyötä heidän organisaationsa on tehnyt Suomen

suuntaan Finnsightin ja SITRAn kanssa ja Elina Hiltusen työ heikkojen signaalien parissa on myös tuttu. Hän kuvasi ennakoinnin, strategiatyön ja ongelmien ratkaisun välistä yhteyttä näin:

- ongelman löytäminen - ennakointi (oikean kysymyksen esittäminen)
- ongelman määrittäminen - strategia
- ongelman ratkaiseminen - design, suunnittelu

Ennakointi, business-ajattelu ja design muodostavat yhdessä systeemisen ajattelun kokonaisuuden.

Alstynen mukaan ennakointi on ainoa sopiva keino ja väline konfliktien ratkaisemiseen.

Ennakointikulttuurin rakentamisessa on käytetty eniten skenaariomenetelmää, joka perustuu yhdessä tekemiseen (co-creating). Nuoria on myös otettu mukaan tulevaisuuden päättäjinä ja yrittäjiä tarvittaisiin osallistuneilta saadun palautteen mukaan lisää. Skenaariotyöskentelyyn osallistuneet ovat myös pitäneet itse prosessia tärkeämpänä kuin lopputulosta. Skenaarioiden visualisointiin on myös panostettu. Alstynen mukaan vaikeinta ennakoinnin hyödyistä on vakuuttaa ihmiset, joilla on kvantitatiivinen ajattelumalli, kuten esimerkiksi tilastotieteilijät ja ekonomistit. Loppuun Alstynen näytti yhteistyönä tehdyn videon, joka kertoo yksinkertaisella ja viihdyttävällä tavalla siitä, mitä ennakointi tarkoittaa. Valitettavasti video ei näytä olevan saatavilla netistä. Lisätietoa osoitteesta <http://slab.ocad.ca/>

Sunnuntaipäivän ja koko konferenssin päätti yritysfuturistina toimivan Sheryl Connellyn puheenvuoro hänen kokemuksistaan ja opeistaan ennakoinnin parissa.

Sisällöllisesti tulevaisuudessa vaikuttavista trendeistä Connelly nosti esille seuraavat:

- väestönkasvu ja maapallon kantokyky
- laskeva hedelmällisyys
- väestön ikääntyminen
- huoltosuhteen huononeminen
- Kiina ja Intia - hyvin erilaisia kuin länsimaat
- kaupungistuminen
- epäluottamus
- eettinen kuluttaminen
- kuluttajien varovaisuus
- informaatioaddiktio vs. informaatiotulva
- usean asian tekemisen kerralla (multitasking) myytti - ei ole tehokasta
- naisten roolin muuttuminen - tyttöenergia (girl power)

Connelly esitti kokemustensa perusteella kahdeksan teesiä futuristille:

1. Useat ihmiset pelkäävät tulevaisuutta.
2. Käytä SWOT-analyysia varoen. Siinä katsotaan tulevaisuutta organisaation sisältä käsin ja oletuksena on, että vahvuuksia pystytään hallitsemaan
3. Ennusteet (numerot, taulukot...) luovat väärää turvallisuuden tunnetta
4. Ole dramaattinen (villit kortit) - keskity asioihin, joiden toteutuminen on epätodennäköistä, mutta joilla on tapahtuessaan suuri vaikutus.
5. Ole uskottava - varaudu siihen, miten yleisö reagoi sanomisiisi
6. Tutki sitä mitä et voi kontrolloida - hyödynnä PESTE-analyysia
7. Kukaan ei voi ennustaa tulevaisuutta...
8. ...mutta se ei tarkoita, etteikö sitä kannattaisi yrittää.

Näiden ja muidenkin kuulemiemme esitysten perusteella voisi antaa seuraavat vinkit alueellista ennakointityötä tekeville:

1. Hyödyntäkää ennakoinnin menetelmiä monipuolisesti ymmärtäen niiden rajoitteet
2. Luokaa tapa osoittaa ennakoinnin vaikuttavuus
3. Tehkää tulevaisuustyötä avoimissa verkostoissa - älkää jääkö kammioihin
4. Kehittäkää organisaatioidenne ennakointikulttuuria - ennakointi kuuluu kaikille
5. Kommunikoikaa ja viestikää ennakoinnista ja tulevaisuudesta käyttäen helppoa, ymmärrettävää kieltä
6. Muuntakaa ennakointi verbiksi, aktiiviseksi tekemiseksi
7. Menkää rohkeasti mukaan kansainvälisiin verkostoihin